

BÁO CÁO THAM LUẬN CỦA MẶT TRẬN TỔ QUỐC VIỆT NAM

Phát huy trách nhiệm Mặt trận Tổ quốc Việt Nam

trong việc thực hiện Chỉ thị số 40-CT/TW ngày 22/11/2014

**của Ban Bí thư Trung ương Đảng về “Tăng cường sự lãnh đạo
của Đảng đối với tín dụng chính sách xã hội”**

1. Chăm lo, nâng cao đời sống cho người nghèo là một trong những chủ trương xuyên suốt của Đảng và Nhà nước ta, góp phần thực hiện cam kết của Việt Nam trong thực hiện mục tiêu thiên niên kỷ của Liên hiệp quốc.

Để góp phần thực hiện các chủ chương, chính sách của Đảng, Nhà nước về giảm nghèo bền vững, ngày 17/10/2000, Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đã tổ chức phát động Cuộc vận động “Ngày vì người nghèo” trên phạm vi toàn quốc và lấy ngày 17 tháng 10 hàng năm (ngày quốc tế phòng chống đói nghèo) là ngày vì người nghèo Việt Nam. Theo đó, công tác vận động nguồn lực ủng hộ người nghèo được MTTQ Việt Nam các cấp xác định là một trong những nhiệm vụ quan trọng, góp phần cùng chính quyền các cấp thực hiện chương trình an sinh xã hội. Hằng năm, Ban Thường trực Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đã hướng dẫn Mặt trận các cấp nhân dịp Tháng cao điểm vì người nghèo (17/10- 18/11) phối hợp với các cơ quan liên quan tổ chức các hoạt động thiết thực để vận động Quỹ “Vì người nghèo” (ở Trung ương phối hợp với Ban Chỉ đạo các Chương trình mục tiêu quốc gia tổ chức chương trình truyền hình trực tiếp “Cả nước chung tay vì người nghèo” trên sóng VTV1 Đài truyền hình Việt Nam; phối hợp với Bộ Thông tin và Truyền thông chủ trì tổ chức phát động ủng hộ người nghèo nhắn tin qua Cổng Thông tin điện tử nhân đạo Quốc gia...).

Với phương thức vận động phù hợp, vừa vận động Quỹ “Vì người nghèo” vừa vận động các chương trình an sinh xã hội nên Mặt trận các cấp đã huy động được các nguồn lực to lớn, với sự tham gia của các cấp, các ngành, các tổ chức, đoàn thể, các doanh nghiệp, Ngân hàng TMCP Ngoại thương Việt Nam và người dân, góp phần cùng với Chính phủ thực hiện chăm lo cho người nghèo thông qua hỗ trợ trực tiếp và các chương trình an sinh xã hội. Kết quả giúp đỡ người nghèo không những đảm bảo thực hiện mục tiêu quốc gia về giảm nghèo mà còn đóng góp phần thiết thực vào Chương trình xây dựng nông thôn mới. Thông qua chương trình vận động nguồn lực hỗ trợ người nghèo, đã phát huy truyền thống đoàn kết, tương thân tương ái của dân tộc, khơi dậy tình yêu thương, giúp đỡ lẫn nhau từ

mỗi cộng đồng dân để cư cùng chăm lo, củng cố, phát triển khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

Trong 03 năm, Mặt trận Trung ương đã huy động từ các đơn vị, tổ chức, cá nhân đã ủng hộ Quỹ “Vì người nghèo” Trung ương số tiền 126,502 tỷ đồng; an sinh xã hội trên 2.000 tỷ đồng (không qua Quỹ “Vì người nghèo” Trung ương); Mặt trận các địa phương (tỉnh, huyện, xã) đã vận động Quỹ “Vì người nghèo” số tiền 3.587 tỷ đồng; an sinh xã hội 03 cấp ở địa phương số tiền 8.195 tỷ đồng.

Với mục tiêu giúp hộ nghèo thoát nghèo bền vững, hạn chế tái nghèo, trong 3 năm qua, Mặt trận Trung ương còn hướng dẫn Mặt trận các cấp phối hợp với các cơ quan, tranh thủ nguồn hỗ trợ để hướng dẫn các mô hình giảm nghèo bền vững cho các hộ nghèo, phối hợp với các quỹ nhân đạo, từ thiện tổ chức các hoạt động chăm sóc sức khỏe cho các hộ nghèo.

Từ nguồn lực vận động được cùng với sự hỗ trợ ngân sách Nhà nước và trợ giúp của cộng đồng, mặt trận Tổ quốc các cấp đã hỗ trợ người nghèo xây dựng mới và sửa chữa 110.270 căn nhà; hỗ trợ các cháu thuộc hộ nghèo, cận nghèo đảm bảo điều kiện học tập; hàng nghìn hộ nghèo được hỗ trợ phát triển sản xuất; hỗ trợ mua bảo hiểm y tế cho các hộ cận nghèo, hỗ trợ cho người nghèo được điều trị bệnh hiểm nghèo (Mặt trận Trung ương phối hợp với Quỹ Thiện Tâm- thuộc tập đoàn VinGroup khám và điều trị cho hàng nghìn bệnh nhân nghèo mắc bệnh hiểm nghèo, trị giá hàng trên 800 tỉ đồng), hỗ trợ làm các công trình dân sinh cho các cộng đồng khó khăn...

2. Ngày 22/11/2014, Ban Bí thư đã ban hành Chỉ thị số 40-CT/TW về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với tín dụng chính sách xã hội. Đây là một chủ trương thể hiện sự quan tâm của Đảng đối với việc ban hành các chính sách hỗ trợ người nghèo, trong đó có tín dụng chính sách xã hội, nhằm tạo điều kiện để các hộ nghèo được tiếp cận các nguồn vốn tín dụng, phát triển sản xuất, vươn lên thoát nghèo bền vững, nâng cao đời sống.

Ngay sau khi Ban Bí thư ban hành Chỉ thị, Đảng đoàn Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đã quán triệt trong hệ thống mặt trận, hướng dẫn mặt trận các cấp tăng cường công tác phối hợp với NHCSXH trong việc huy động nguồn lực bổ sung cho Quỹ. Hằng năm, trong Chương trình phối hợp thống nhất hành động, mặt trận Tổ quốc và các tổ chức thành viên của Mặt trận xác định trách nhiệm trong góp phần thực hiện hiệu quả Chỉ thị 40 của Ban Bí thư. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội các cấp thực hiện tốt vai trò tuyên truyền vận động nhân dân về ý nghĩa của tín dụng chính sách hộ nghèo, về chủ trương tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong việc nâng cao chất lượng tín dụng chính sách xã hội; thực hiện chức năng giám sát phản biện xã hội trong thực hiện chính sách tín dụng hộ nghèo.

Qua đó, góp ý, kiến nghị cho các đơn vị, cá nhân khắc phục các thiếu sót trong công tác điều hành hoạt động thực hiện tín dụng chính sách xã hội. Đồng thời, Mặt trận Trung ương hướng dẫn hệ thống mặt trận các tỉnh, thành phố thực hiện mở tài khoản Quỹ “Vì người nghèo” tại NHCSXH, đáp ứng yêu cầu: Vừa đảm bảo việc quản lý nguồn Quỹ vừa khai thác sử dụng số dư nhân đôi của quỹ để tăng cơ hội cho các hộ nghèo được tiếp cận vốn tín dụng. Các tổ chức chính trị - xã hội thực hiện tốt trách nhiệm được NHCSXH ủy thác, bảo đảm việc bình xét đối tượng vay vốn công khai, dân chủ để NHCSXH cho vay đúng chính sách đúng đối tượng. Thực hiện lồng ghép các chương trình, dự án khác của các tổ chức chính trị - xã hội để tư vấn, giúp người nghèo sử dụng vốn đúng mục đích, hiệu quả vốn vay; hướng dẫn các tổ chức hội ở cơ sở xây dựng và nhân rộng các mô hình sản xuất, kinh doanh điển hình, giúp nhau thoát nghèo và vươn lên làm giàu, tăng cường củng cố hoạt động của tổ tiết kiệm và vay vốn; phối hợp lồng ghép chuyển giao khoa học, kỹ thuật cùng với giải ngân nguồn vốn vay giúp bà con biết cách đầu tư, tổ chức kinh doanh phù hợp, góp phần nâng cao hiệu quả nguồn vốn, cải thiện đời sống và đảm bảo nguồn trả nợ ngân hàng. Với trách nhiệm là thành viên của Hội đồng Quản trị, các tổ chức chính trị - xã hội thường xuyên tham gia giao ban với NHCSXH để nắm bắt và tháo gỡ kịp thời những khó khăn vướng mắc... Nhờ vậy, đã huy động được sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị - xã hội tham gia vào hoạt động tín dụng chính sách. Cụ thể:

*** Theo báo cáo của Trung ương Hội Nông dân Việt Nam**

Sau khi Chỉ thị 40 - CT/TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng được ban hành, ngày 03/12/2014, Hội Nông dân Việt Nam cùng Ngân hàng CSXH Việt Nam thống nhất ký kết Văn bản thỏa thuận số 3948/VBTT “Về việc thực hiện ủy thác cho vay vốn đối với hộ nghèo và các đối tượng chính sách khác”.

Hội Nông dân Việt Nam ban hành văn bản chỉ đạo, hướng dẫn đến các cấp Hội ở địa phương đẩy mạnh phối hợp với chi nhánh NHCSXH cùng cấp chủ động tổ chức ký kết chương trình phối hợp nhằm chuyển tải vốn tín dụng chính sách xã hội đến hội viên nông dân một cách thuận lợi, nhanh chóng và hiệu quả.

Tính đến 30/6/2019, có 100% hội nông dân cấp tỉnh và cấp huyện ký văn bản thỏa thuận với NHCSXH cùng cấp; 100% hội nông dân cấp xã trong cả nước đã ký hợp đồng ủy thác với phòng giao dịch NHCSXH cấp huyện.

Dư nợ của các chương trình ủy thác qua tổ chức Hội đạt 61.594 tỷ đồng (tăng 18.972 tỷ đồng so với cuối năm 2014), thông qua 56.532 Tổ TK&VV, cho 2.075.404 thành viên, chiếm tỷ trọng 31,16% tổng dư nợ của NHCSXH ủy thác cho các tổ chức chính trị - xã hội, mức tăng trưởng dư nợ bình quân đạt 7,4%/năm.

Nợ quá hạn: 247,345 tỷ đồng, chiếm tỷ lệ 0,4% tổng dư nợ giảm (-0,01) % so với cuối năm 2014.

Trong các chương trình tín dụng uỷ thác qua hội nông dân có 07 chương trình dư nợ chiếm tỷ trọng lớn với 57.790 tỷ đồng, chiếm tỷ lệ 94% tổng dư nợ, còn lại các chương trình khác có dư nợ 3.803 tỷ đồng, chiếm tỷ lệ 6% tổng dư nợ. Doanh số cho vay từ 2014 đạt gần 75.000 tỷ đồng, đã giúp cho trên 3 triệu lượt hộ nghèo và các đối tượng chính sách khác được tiếp cận vốn tín dụng chính sách để tạo sinh kế, việc làm và đáp ứng nhu cầu thiết yếu trong đời sống. Có thể nói, nguồn vốn tín dụng ưu đãi thực sự là một chính sách có hiệu quả trong việc thực hiện chính sách giảm nghèo bền vững, góp phần giúp người nghèo cải thiện đời sống vật chất, nâng cao đời sống văn hóa, tinh thần, hướng tới thực hiện mục tiêu giảm nghèo đa chiều.

*** Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam**

Thực hiện Chỉ thị 40 của Ban Bí thư, Hội LHPN Việt Nam (Hội) đã chỉ đạo Hội LHPN các cấp tổ chức tuyên truyền, triển khai Chỉ thị 40-CT/TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với tín dụng chính sách xã hội, các chủ trương, chính sách tín dụng ưu đãi của Đảng, Nhà nước đến 100% cán bộ Hội các cấp và trên 15 triệu hội viên phụ nữ.

Tính đến 30/6/2019, có 67.311 Tổ TK & VV còn dư nợ qua uỷ thác của Hội. Tổng dư nợ trên 77,1 nghìn tỷ đồng (tăng trên 25 nghìn tỷ đồng so với tháng 12 năm 2014) cho trên 2,5 triệu hộ gia đình vay, trong đó tập trung ở các chương trình: Cho vay hộ thoát nghèo 14,02 nghìn tỷ đồng; Nước sạch vệ sinh môi trường trên 13,64 nghìn tỷ đồng; Hộ nghèo trên 12,6 nghìn tỷ đồng; Hộ cận nghèo trên 12,01 nghìn tỷ đồng; Hộ gia đình SXKD vùng khó khăn trên 8,4 nghìn tỷ đồng; giải quyết việc làm trên 7,33 nghìn tỷ đồng; học sinh, sinh viên có hoàn cảnh khó khăn trên 4,7 nghìn tỷ đồng. Tỷ lệ nợ quá hạn 0.32% (giảm 0,01% so với 31/12/2014). Kết quả, đã có hơn 2 triệu lượt hộ nghèo do phụ nữ làm chủ được Hội giúp đỡ, trong đó trên 200 nghìn hộ đã thoát nghèo, góp phần giảm nhanh tỷ lệ nghèo của cả nước. Chính vì vậy, Hội đã có vai trò, vị trí quan trọng trong công cuộc xóa đói giảm nghèo, thực hiện các nhiệm vụ chính trị ở địa phương.

*** Hội Cựu chiến binh Việt Nam**

Hội Cựu chiến binh Việt Nam đã chỉ đạo các cấp Hội phối hợp chặt chẽ với NHCSXH, cấp ủy, chính quyền địa phương thông qua tập huấn, lồng ghép trong các chương trình, phổ biến chủ trương, chính sách, kiến thức chuyên môn để truyền đạt tinh thần Chỉ thị, gắn với các nội dung cụ thể trong công việc thực hiện uỷ thác.

Kết quả phối hợp với NHCSXH: Các hộ được vay vốn của NHCSXH để phát triển sản xuất, cải thiện cuộc sống còn được Hội CCB các cấp hỗ trợ bằng "Quỹ nghĩa tình đồng đội" có lãi suất thấp hoặc không lãi; tuyên truyền, vận động hội viên thực hiện phong trào 5+1, 3+1 (5 hội viên giúp 1 hội viên nghèo) cùng với chương trình phát triển kinh tế - xã hội của địa phương... là cơ sở để hội viên CCB nghèo vươn lên thoát nghèo bền vững. 5 năm qua, Hội CCB Việt Nam đã triển khai nhiều nội dung phát triển kinh tế; nhiều mô hình sản xuất, kinh doanh do Hội viên CCB làm chủ, hoạt động có hiệu quả; nhiều doanh nghiệp, doanh nhân CCB phát triển (tới nay có 45 hội, hiệp hội, câu lạc bộ doanh nhân CCB trên 45 tỉnh, thành phố), doanh thu hàng năm hàng ngàn tỷ đồng, thu hút hàng vạn lao động - chủ yếu là CCB, gia đình chính sách và con cháu CCB... Tính tới nay, số hộ nghèo theo tiêu chí đa chiều chiếm 2,86% (giảm 0,4% so với cuối năm 2018), hộ cận nghèo CCB chiếm tỷ lệ 2,97%, giảm 0,41% so với cuối năm 2018; hộ khá và giàu chiếm trên 55,54%. Có 26 tỉnh, thành hội cơ bản hết CCB nghèo (tỷ lệ CCB nghèo dưới 2%). Đây là sự phối hợp, huy động mọi nguồn lực và sự chỉ đạo rất cụ thể, phát huy nội lực, bản chất "Bộ đội Cụ Hồ" đã vươn lên cùng cả nước và vì cả nước của hội viên CCB thực hiện có trách nhiệm Chương trình mục tiêu Quốc gia giảm nghèo bền vững và xây dựng nông thôn mới, củng cố cơ sở chính trị của từng xã, phường, tạo được niềm tin của cấp ủy, chính quyền và nhân dân;

* Qua 05 năm triển khai thực hiện Chỉ thị 40-CT/TW, hoạt động tín dụng chính sách xã hội đã đạt được nhiều kết quả tích cực. Nguồn vốn cho vay ưu đãi của Chính phủ đã phát huy được sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị trong thực hiện chương trình mục tiêu quốc gia về giảm nghèo, xây dựng nông thôn mới, đảm bảo an sinh xã hội. Thông qua vốn tín dụng chính sách ủy thác qua các tổ chức chính trị - xã hội đã giúp cho hàng triệu lượt hộ nghèo, hộ cận nghèo và các đối tượng chính sách được vay vốn phát triển sản xuất; hàng ngàn em học sinh, sinh viên có hoàn cảnh khó khăn được vay vốn đi học, góp phần tạo việc làm cho hàng nghìn lượt lao động, hàng triệu công trình nước sạch và vệ sinh môi trường và nghìn căn nhà cho hộ nghèo được xây dựng...

3. Một số nhiệm vụ của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức thành viên trong thời gian tới:

- Tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động sự đóng góp của các tổ chức, doanh nghiệp và các cá nhân; kịp thời triển khai các hoạt động hỗ trợ người nghèo thoát nghèo bền vững, hạn chế tái nghèo, góp phần thực hiện mục tiêu tăng trưởng kinh tế, đảm bảo an sinh xã hội.

- Trung ương tiếp tục phối hợp tổ chức chương trình truyền hình, phát thanh "Cả nước chung tay vì người nghèo" hàng năm vào dịp 17/10 để phát động toàn

quốc Tháng cao điểm vì người nghèo 17/10 - 18/11. Các địa phương có tổ chức hình thức tuyên truyền vận động nguồn lực giúp đỡ người nghèo phù hợp với tình hình thực tế như: Tổ chức đêm văn nghệ và tôn vinh các doanh nghiệp, tổ chức cá nhân có nhiều đóng góp hỗ trợ người nghèo, cộng đồng nghèo.

- Nguồn lực vận động được qua quỹ "Vì người nghèo" các cấp và nguồn vận động tham gia chương trình an sinh xã hội được tập trung hỗ trợ làm nhà ở cho người nghèo, trong đó ưu tiên hỗ trợ cho vùng miền núi, biên giới, vùng khó khăn.

- Thường xuyên trên các phương tiện thông tin về các doanh nghiệp, đơn vị, cá nhân có tấm lòng, nghĩa cử cao đẹp, có nhiều đóng góp hỗ trợ người nghèo nhằm lan tỏa sự tham gia, ủng hộ giúp đỡ người nghèo của xã hội.

4. Một số đề xuất

a) Đề Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị- xã hội tiếp tục tham gia và góp phần nâng cao chất lượng tín dụng chính sách xã hội.

- Đề nghị Thủ tướng Chính phủ có những hình thức khen thưởng, động viên các doanh nghiệp đã có nhiều đóng góp cho Quỹ "Vì người nghèo" và chương trình an sinh xã hội.

- NHCSXH các cấp định kỳ thông tin kết quả hoạt động, đánh giá kết quả tham gia hoạt động tín dụng chính sách xã hội của các tổ chức chính trị- xã hội. Kiện toàn hội đồng quản trị các cấp đảm bảo phát huy sự tham gia của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị- xã hội trong thực hiện tín dụng chính sách.

b) Đề tiếp tục nâng cao hiệu quả tín dụng chính sách, tạo điều kiện để hộ nghèo, cận nghèo thoát nghèo bền vững, đề nghị:

- Ngân hàng Nhà nước, các bộ ngành nghiên cứu cho phép kéo dài thời gian hộ gia đình được thụ hưởng chính sách tín dụng đối với hộ mới thoát nghèo kể từ khi ra khỏi danh sách hộ nghèo, hộ cận nghèo; nâng thời hạn cho vay tối đa của chương trình tín dụng đối với hộ mới thoát nghèo để đảm bảo phát huy hiệu quả vốn vay.

- Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội chỉ đạo các địa phương thực hiện tốt công tác điều tra, rà soát hộ nghèo, hộ cận nghèo hàng năm để làm căn cứ thực hiện các chính sách, chương trình giảm nghèo, trong đó có chính sách tín dụng ưu đãi.